

5ο Κεφάλαιο: Μεταστρουκτουραλισμός & Θεραπεία – περί τίνος πρόκειται; συντονισμός: Leonie Thomas

αυτό το άρθρο δημοσιεύτηκε αρχικά στο Τεύχος 2 (2002) του International Journal of Narrative Therapy and Community Work.
Μετάφραση: Γιώργος Κεσίσογλου

Η αφηγηματική θεραπεία επηρεάστηκε πολύ από τις μεταστρουκτουραλιστικές¹ ιδέες, αν και για πολλές από εμάς, μπορεί να είναι σημαντική πρόκληση να καταλάβουμε πραγματικά τι είναι ο μεταστρουκτουραλισμός! Προσωπικά, έχουμε εκπλαγεί, μας έχει προκαλέσει, μας έχει τσιτώσει μερικές φορές εξουθενώσει το να προσπαθούμε να καταλάβουμε το μεταστρουκτουραλισμό και τι μπορεί να σημαίνει για την πρακτική μας ως θεραπεύτριες.

Αν και είναι πολύπλοκο θέμα, αυτό εδώ είναι ένα σύντομο κείμενο. Εστιάσαμε απλά σε ορισμένες περιοχές και προσπαθήσαμε να προσφέρουμε μερικές απαντήσεις σε συχνά ερωτήματα. Δεν υπονοούμε ότι αυτές είναι οι σωστές ή οι μόνες απαντήσεις, ελπίζουμε απλά ότι θα σας φανούν χρήσιμες. Σίγουρα μάθαμε πολλά συναρθρώνοντάς τες.

Πριν αρχίσουμε θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι προκειμένου να εξηγήσουμε το μεταστρουκτουραλισμό πρέπει να προσπαθήσουμε να δείξουμε πως διαφέρει από το στρουκτουραλισμό. Θέτουμε αυτές τις διακρίσεις μόνο και μόνο επειδή είναι ο μόνος τρόπος που μπορούμε να εξηγήσουμε τις διαφορές. Θέλουμε επίσης να αναφέρουμε ότι σε καμία περίπτωση δεν είναι στόχος μας να απαξιώσουμε ή να δείξουμε ασέβεια σε αυτούς που προτιμούν να εργάζονται με στρουκτουραλιστικούς τρόπους. Όλοι μας ασχολούμαστε με ιδέες και θεραπευτικές πρακτικές με διαφορετικό τρόπο. Δημιουργούμε μοναδικούς τρόπους της θεραπευτικής πράξης. Εδώ προσπαθούμε μόνο να εξηγήσουμε πως κατανοούμε τις μεταστρουκτουραλιστικές ιδέες και πως αυτές διαμορφώνουν την δουλειά μας.

1. Τι είναι ο στρουκτουραλισμός – πως έχει επηρεάσει τον κόσμο της θεραπείας;

Όπως εμείς το καταλαβαίνουμε, υπήρξε μια εποχή, κατά τη διάρκεια αυτού που αναφέρεται ορισμένες φορές ως 'Επιστημονική Επανάσταση', όταν διάφοροι άνθρωποι στην Ευρώπη άρχισαν να πιστεύουν ότι το σύμπαν και τα πάντα εντός του μπορούσαν να γίνουν κατανοητά με την ανακάλυψη των νόμων (δομών) που κυβερνούν όλα τα φυσικά φαινόμενα. Η υπόρρητη παραδοχή ήταν ότι υπάρχουν θεμελιώδεις, δομές που δεν υπόκεινται στην αλλαγή οι οποίες κυβερνούν τα πάντα, από τον κόσμο ως την συμπεριφορά των πιο μικρών μορίων. Οι μέθοδοι της επιστημονικής έρευνας αναπτύχθηκαν για να μάθουμε για αυτές τις δομές. Ήταν αποδεκτό ότι η αντικειμενική επιστημονική διερεύνηση θα μπορούσε να παρέχει αξιόπιστη, έγκυρη και καθολικά εφαρμόσιμη γνώση του φυσικού κόσμου. Αυτή η προσέγγιση οδήγησε σε ορισμένες απίστευτα σημαντικές εξελίξεις στις φυσικές επιστήμες και οι εφευρέσεις και οι τεχνολογίες που προέκυψαν από αυτή έχουν μεταμορφώσει τον κόσμο με πολλούς τρόπους.

Δεν πρέπει να εκπλήσσει ότι αυτές οι “στρουκτουραλιστικές” ιδέες έφτασαν να επηρεάσουν τις κοινωνικές επιστήμες, και οι άνθρωποι από ένα μεγάλο εύρος επιστημονικών κλάδων (ανθρωπολογία, γλωσσολογία, κοινωνιολογία, ψυχολογία, οικογενειακή θεραπεία) ξεκίνησαν να αναζητούν τις υποφώσκουσες εσωτερικές 'δομές' των ανθρώπων, των οικογενειών, των κοινωνιών, του πολιτισμού, της γλώσσας, κλπ. Ένα από τα αποτελέσματα της 'στρουκτουραλιστικής' προοπτικής στις κοινωνικές επιστήμες ήταν η ενίσχυση της αντίληψης ότι οι άνθρωποι μπορούν να μελετηθούν με τον ίδιο τρόπο που μελετώνται τα αντικείμενα. Αυτό συμπεριλαμβάνει την θέαση των ανθρώπων ως ξεχωριστών, συγκεκριμένων (discrete) ενοτήτων, χωρίς σχέση με άλλους ανθρώπους. Ο στρουκτουραλισμός επίσης υπονοούσε ότι ήταν πιθανό να μελετηθούν οι άλλοι

1 Στην ελληνική γλώσσα ο όρος post-structuralism έχει γνωρίσει ποικίλες μεταφράσεις: “μετα-στρουκτουραλισμός”, “μεταδομισμός”, “μεταμοντερνισμός”, κλπ. Εδώ θα προτιμήσουμε τον “μεταστρουκτουραλισμό” ως μετάφραση.

άνθρωποι αντικειμενικά και χωρίς προκαταλήψεις. Αυτοί οι τρόποι θέασης του κόσμου είχαν οδηγήσει σε τόσες πολλές “ανακαλύψεις” στις φυσικές επιστήμες. Αυτές οι ‘στρουκτουραλιστικές’ ιδέες έγιναν πολύ δημοφιλείς. Στην πραγματικότητα, ειδικά στον επαγγελματικό κόσμο, οι ιδέες αυτές έχουν κυκλώσει τον κόσμο και λίγα μέρη υπάρχουν τώρα όπου οι στρουκτουραλιστικές ιδέες δεν έχουν επικρατήσει.

Οι στρουκτουραλιστικές ιδέες σίγουρα επηρέασαν τον κόσμο της θεραπείας. Στην ψυχολογία, η επίδραση των ιδεών αυτών έχει οδηγήσει πολλές από εμάς να πιστέψουμε ότι αν θέλαμε να γνωρίσουμε την “αλήθεια” για ένα πρόσωπο θα έπρεπε να ‘ξεφλουδίσουμε’ τα “επίπεδα” του εαυτού. Ο στρουκτουραλισμός υπονοούσε ότι κάπου στο βάθος, θα μπορούσαμε να βρούμε τον “εσώτερο εαυτό” και επομένως την “αλήθεια” της ταυτότητας του προσώπου. Αυτές οι ιδέες οδήγησαν πολλούς στον κόσμο της θεραπείας να πιστέψουν ότι η “συμπεριφορά” των ανθρώπων οφειλόταν στην επίδραση αυτών των θεμελιωδών δομών. Οι θεραπευτές και άλλοι άρχισαν να αναπτύσσουν ένα ολόκληρο αριθμό τρόπων ερμηνείας της συμπεριφοράς των ανθρώπων σαν να σχετίζεται με κάποιο τρόπο με τη δράση αυτού του εσώτερου εαυτού, της εσωτερικής ψυχής, ή της εσωτερικής φύσης. Όταν κάποιος δρούσε με επιθυμητούς τρόπους, μπορεί να θεωρείτο ότι η συμπεριφορά αυτή οφειλόταν σε έναν εσώτερο εαυτό που λειτουργούσε καλά. Όταν κάποιος δρούσε με λιγότερο επιθυμητούς τρόπους, μπορεί να θεωρείτο ότι αυτό οφειλόταν σε κάποια διαταραχή, ελάττωμα ή διαστρέβλωση στον εσώτερο εαυτό, στο είναι του.

Η επίδραση του στρουκτουραλισμού μπορεί ακόμα να ιδωθεί σε όλο τον κόσμο της θεραπείας. Ο στρουκτουραλισμός έχει ενθαρρύνει τις θεραπεύτριες και άλλους επαγγελματίες να πιστέψουν ότι είναι ο ρόλος μας να γνωρίζουμε τις συναισθηματικές και ψυχολογικές “αλήθειες” για τα άτομα με τα οποία δουλεύουμε, ότι είναι ο ρόλος μας να μπορούμε να ερμηνεύουμε/ να κάνουμε διάγνωση την συμπεριφορά που επιδεικνύεται σαν να συσχετίζεται με κάποιο τρόπο με την λειτουργία του εσώτερου εαυτού/φύσης/ψυχής του προσώπου, και ότι είναι τότε ο ρόλος μας να αναπτύξουμε μια θεραπεία για κάποια περιγραφή του προσώπου που αφορά.

Προφανώς, το πως το κάνουν αυτό οι θεραπεύτριες και οι ψυχολόγοι διαφέρει σε μεγάλο βαθμό! Το μόνο που κάναμε εδώ είναι να προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε τι πιστεύουμε ότι σημαίνει ο στρουκτουραλισμός και να αναφέρουμε ορισμένες γενικές τάσεις σε σχέση με το πως έχει επηρεάσει τον κόσμο της θεραπείας.

2. Τι είναι ο μεταστρουκτουραλισμός και πως σχετίζεται με τον κόσμο της θεραπείας;

Ο μεταστρουκτουραλισμός είναι ένας τρόπος σκέψης που αμφισβητεί ορισμένες από τις παραδοχές του στρουκτουραλισμού. Οι ρίζες του μπορεί να αναχθούν σε διάφορους Γάλλους φιλοσόφους, όπως τον Michel Foucault και τον Jacques Derrida, και στη συνέχεια έχει επηρεάσει όλα τα διαφορετικά πεδία τα οποία έχει κατακτήσει ο τρόπος σκέψης του στρουκτουραλισμού.

Με σκοπό την προσπάθεια εξήγησης των διαφορών ανάμεσα στο στρουκτουραλισμό και το μεταστρουκτουραλισμό δημιουργήσαμε έναν πίνακα. Στην αριστερή κολώνα περιγράφουμε ορισμένες από τις παραδοχές του στρουκτουραλισμού, στη μεσαία κάποιες από τις παραδοχές του μεταστρουκτουραλισμού, και στην δεξιά έχουμε περιλάβει ορισμένες από τις προ(σ)κλήσεις που θεωρούμε ότι μας απευθύνει ως θεραπεύτριες η μεταδομιστική σκέψη.

Για άλλη μια φορά, οι θεραπευτές ασχολούνται με τις μεταδομιστικές ιδέες με μεγάλη ποικιλία τρόπων. Σε αυτόν τον πίνακα προσπαθήσαμε να χαρτογραφήσουμε μερικές από τις διαφορές ανάμεσα στον δομισμό και τον μεταδομισμό και μερικές από τις προ(σ)κλήσεις που θεωρούμε ότι απευθύνει ο μεταστρουκτουραλισμός στον κόσμο της θεραπείας.

3. Μόνο την θεραπεία επηρεάζει ο μεταστρουκτουραλισμός ή είναι ένα ευρύτερο φαινόμενο;

Ο μεταστρουκτουραλισμός είναι ένα πολύ διαδεδομένο φαινόμενο! Από τη δεκαετία του 1960 υπήρξε γεωμετρική εξέλιξη στην μεταστρουκτουραλιστική σκέψη σε πολλά διαφορετικά πεδία μέσα στα οποία η κριτική φιλοσοφία, η πολιτισμική ανθρωπολογία, η γλωσσολογία, η λογοτεχνική θεωρία και η κοινωνιολογία. Σχετικές εξελίξεις συμβαίνουν επίσης στα πεδία της τέχνης, της εκπαίδευσης, της αρχιτεκτονικής όπως και των μαθηματικών και της φυσικής.

4. Πως ταιριάζει ο φεμινισμός με τον μεταστρουκτουραλισμό;

Όπως ο μεταστρουκτουραλισμός αμφισβητεί τα αυτονόητα, ο φεμινισμός αμφισβητεί και προκαλεί τους κυρίαρχους τρόπους της κατανόησης των σχέσεων ανάμεσα στα φύλα και τα αποτελέσματα της πατριαρχίας στις ζωές των ανθρώπων. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές μορφές φεμινισμού, ή, στην πραγματικότητα, πολλοί φεμινισμοί. Μερικές μορφές φεμινισμού βασίζονται σε στρουκτουραλιστικές αντιλήψεις και προωθούν ιδέες όπως, για παράδειγμα, της μοναδικής φύσης, ή/και ουσίας, των γυναικών. Άλλες μορφές φεμινισμού, μεταστρουκτουραλιστικοί ή μη-στρουκτουραλιστικοί φεμινισμοί, έχουν αμφισβητήσει την ιδέα του “γυναικείου εαυτού” ή του “ανδρικού εαυτού”, και έχουν προτείνει απεναντίας την ύπαρξη πολλών θηλυκοτήτων ή ανδρισμών. Έχουν αναζητήσει επίσης τις ιστορίες του πως οι τρόποι ύπαρξης των γυναικών έχουν δημιουργηθεί σε συγκεκριμένα πλαίσια πολιτισμού, κοινωνικής τάξης, φυλής, σεξουαλικότητας και άλλες σχέσεις εξουσίας.

Ο Στρουκτουραλισμός θεωρεί...
Ο σκοπός της έρευνας είναι η αναζήτηση “βαθιών δομών” ή “αληθειών με ουσία” για του ανθρώπους
Μια τέτοια έρευνα για “βαθιές δομές” ή “αλήθειες με ουσία” μπορεί να είναι αντικειμενική
Η “βαθιά δομή” (πχ ο εσώτερος εαυτός) δίνει σχήμα στη ζωή
Οι ιδέες, τα προβλήματα, οι ποιότητές μας, συνδέονται με κάποιον εσώτερο εαυτό
Οι ταυτότητές μας είναι παγιωμένες και ουσιώδεις – μπορούν να βρεθούν στον εσώτερο εαυτό μας
Οι ταυτότητές μας έχουν πάντοτε συνέπεια

Ο μεταστρουκτουραλισμός θεωρεί...
Είναι σημαντικό να εστιάσουμε την προσοχή μας στις πραγματικές συνέπειες της διαδικασίας αναζήτησης των “βαθιών δομών” ή των “αληθειών με ουσία”. Μια από αυτές τις συνέπειες στα επαγγέλματα της υγείας ήταν η ανάπτυξη διαφόρων νορμών και ιδεών για το πως <i>πρέπει</i> να είναι οι ζωές των ανθρώπων προκειμένου να είναι <i>υγιείς</i> .
Τι ψάχνουμε, τι πιστεύουμε και από που προερχόμαστε θα διαμορφώσουν το πως ψάχνουμε και τι θα βρούμε.
Η γλώσσα και η χρήση της γλώσσας έχει έναν ουσιαστικό ρόλο στην διαμόρφωση της ζωής. Αυτό που λένε και κάνουν οι άνθρωποι και το πως σχετιζόμαστε μεταξύ μας διαμορφώνει τη ζωή. Τα νοήματα που δίνουμε στα γεγονότα της ζωής μας, και το πως τα οργανώνουμε σε ιστορίες για εμάς και τους άλλους ανθρώπους, δίνει σχήμα στη ζωή.
Οι ιδέες, τα προβλήματα, οι ποιότητές μας είναι όλα προϊόντα του πολιτισμού και της ιστορίας

μας. Έχουν δημιουργηθεί διαχρονικά και σε συγκεκριμένα πλαίσια.
Οι ταυτότητές μας συνεχώς δημιουργούνται σε σχέση με άλλους, με τους θεσμούς και με ευρύτερες σχέσεις εξουσίας.
Οι ταυτότητές μας κατασκευάζονται, και συνεχώς φτιάχνονται, από πολλές (μερικές φορές αντιφατικές) ιστορίες.

Η μεταστρουκτουραλιστική σκέψη μας προ(σ)καλεί...
Να βοηθήσουμε τους ανθρώπους (όπου είναι σχετικό) να σταματήσουν να μετρούν τις ζωές τους με βάση αυτό που ορισμένες κοινωνικές νόρμες ορίζουν πως <i>πρέπει</i> να είναι.
Να αμφισβητούμε την “αντικειμενικότητα” του θεραπευτή, την “αυθεντία” και τις “πρακτικές ερμηνείας” του.
Να αμφισβητούμε τις αυτονόητες ιδέες και παραδοχές που μπορεί να υποστηρίζονται μέσα στη γλώσσα που χρησιμοποιούμε στη θεραπεία. Να προσέχουμε πως οι ιστορίες, οι τελετουργίες και άλλες επιτελεστικές απόψεις έχουν συνάφεια με την κατανόηση της πορείας της θεραπείας.
Να εξωτερικεύουμε ιδέες, προβλήματα και ποιότητες σε θεραπευτικές συζητήσεις.
Να παίρνουμε στα σοβαρά πως κάθε θεραπευτική συζήτηση θα διαμορφώσει την ταυτότητα (σε κάποιο βαθμό) και του προσώπου που συμβουλευεται τη θεραπεύτρια και της θεραπεύτριας. Να εξετάζουμε καλά πως μπορούμε να εισάγουμε επαινετικούς μάρτυρες (appreciative witnesses) στην δουλειά που γίνεται στο χώρο θεραπείας. Να αναπτύξουμε πρακτικές λογοδοσίας (accountability practices) για να ελέγχουμε τις πραγματικές συνέπειες των θεραπευτικών συζητήσεων στα άτομα που μας συμβουλευονται.
Να εξετάζουμε πως οι ιστορίες των ζώων μας διαμορφώνουν τις ζωές μας και πως η θεραπεία μπορεί να ενεργοποιήσει την πλούσια περιγραφή των προτιμώμενων ιστοριών ταυτότητας.

5. Ο μεταστρουκτουραλισμός είναι πάντα δύσκολος να τον καταλάβω; αν ναι, γιατί;

Ο μεταστρουκτουραλισμός δεν είναι πάντα δυσκολο-κατανόητος, αλλά μερικές φορές είναι! Αυτό συμβαίνει για πολλούς λόγους. Μερικές από τις ιδέες έχουν προέλθει από φιλοσόφους και μπορεί να είναι λιγούλακι δύσκολο να μπει στον τρόπο γραφής τους και να καταλάβεις όλες τις επιπλοκές αυτού που προσπαθούν να υπονοήσουν. Μερικοί από τους συγγραφείς αυτούς έγραψαν αρχικά σε άλλες γλώσσες, εκτός των Αγγλικών (κυρίως στα Γαλλικά) και έτσι τα γραπτά τους έπρεπε να μεταφραστούν και αυτό δεν βοήθησε απαραίτητα με την ευκολία ανάγνωσης. Αλλά ένας άλλος λόγος γιατί οι μεταστρουκτουραλιστικές ιδέες είναι μερικές φορές δύσκολο να κατανοηθούν είναι επειδή δεν τις έχουμε συνηθίσει. Οι στρουκτουραλιστικοί τρόποι του σκέπτεσθαι είναι πάρα πολύ κοινοί για περίπου 300 χρόνια και έτσι ο μεταστρουκτουραλισμός μπορεί να φαίνεται πολύ ανοίκειος και μερικές φορές να προκαλεί σύγχυση. Ακόμη περισσότερο, για πολλές από εμάς, μόνο μετά την εισαγωγή μας στον μεταστρουκτουραλισμό αρχίσαμε να σκεφτόμαστε για το στρουκτουραλισμό. Η μάθηση και των δυο παισίων για την κατανόηση του κοινωνικού μας κόσμου, και των διαφορών μεταξύ τους, μπορεί να είναι προκλητική. Όπως με το ο,τιδήποτε διαφορετικό από αυτό που έχουμε συνηθίσει, η κατανόηση του μεταστρουκτουραλισμού περιέχει την έκταση των μυαλών μας να επεξεργαστούν με τι συμφωνούμε, με τι διαφωνούμε και να

καταλήξουμε στη δική μας κατανόηση.

6. Τι βρίσκετε πιο χρήσιμο στις μεταστρουκτουραλιστικές ιδέες σε σχέση με τις θεραπευτικές πρακτικές;

Να κάποια από τα πράγματα που ένας αριθμός θεραπευτριών βρίσκουν πιο χρήσιμο στις μεταστρουκτουραλιστικές ιδέες:

- Η αντίληψη ότι οι ταυτότητές μας δεν είναι παγιωμένες, ότι είναι συνεχώς στη διαδικασία να δημιουργούνται με βοήθεια να καταλαβαίνω διαφορετικά τι συμβαίνει στο δωμάτιο της θεραπείας. Με κάνει να σκέφτομαι ότι εμείς ως θεραπεύτριες κάνουμε τη δουλειά να βοηθάμε τους ανθρώπους στη δημιουργία και ανα-δημιουργία των ταυτοτήτων τους. Μου αρέσει αυτή η ιδέα.
- Η ιδέα ότι η ταυτότητα είναι κάτι που δημιουργείται σε σχέση με άλλους ανθρώπους, παρά κάτι εσωτερικό, σημαίνει ότι προσπαθώ τώρα να δημιουργήσω ένα κοινό να παρίσταται στις αλλαγές που κάποιος άνθρωπος κάνει στη ζωή του. Αν αυτό αφορά ανθρώπους που είναι στην πραγματικότητα εντός του δωματίου, ή εμάς να ενημερώνουμε άλλους για αυτές τις εξελίξεις μέσω της γραφής, πάντα σκέφτομαι με ένταση ποιος ή ποια θα ήταν καλό να παρακολουθήσει αυτή τη νέα εξέλιξη!
- Η αναγνώριση ότι οι ταυτότητές μας δημιουργούνται κοινωνικά σημαίνει ότι τώρα ψάχνω περισσότερο για το πώς οι ζωές μας επηρεάζονται από την ιστορία, τον πολιτισμό, το κοινωνικό φύλο, την σεξουαλικότητα, την κοινωνική τάξη και άλλες ευρύτερες σχέσεις εξουσίας.
- Νομίζω ότι πάντα ήμουν μια θεραπεύτρια που ήμουν ευαίσθητη προς τους ανθρώπους που έρχονταν να με δουν και πάντα προσπαθούσα να ακούσω τι διαφορά κάνει η θεραπεία στις ζωές τους. Τώρα, είμαι ακόμα πιο αποφασισμένη να ελέγχω τα πράγματα στο δωμάτιο της θεραπείας. Δεν νομίζω ότι καταλαβαίνω πλήρως το μεταστρουκτουραλισμό, αλλά μου αρέσει η ιδέα ότι δεν μπορώ να γνωρίζω την αλήθεια για τις ταυτότητες των άλλων ανθρώπων. Αυτό πραγματικά μου ταιριάζει, πάντα μου ταιρίαζε. Τώρα έχω απλά ένα διαφορετικό τρόπο να καταλαβαίνω το γιατί.
- Μέσα από την ενασχόλησή μου με μεταστρουκτουραλιστικές ιδέες, φτάνω να καταλάβω ότι οι κατανοήσεις μου δεν είναι ποτέ αντικειμενικές, ουδέτερες ή ελεύθερες αξιών. Αυτό με ενθαρρύνει να εξετάσω τις δικές μου προοπτικές και να προλάβω το να επιβάλλω τις ιδέες μου σε άλλους. Με κρατάει σε εγρήγορση και αυτό είναι καλό!
- Οι μεταστρουκτουραλιστικές ιδέες με βοηθούν να είμαι συνεχώς προσεκτική για στιγμές, χώρους, γεγονότα, τρόπους ύπαρξης που δεν ταιριάζουν στο “φυσιολογικό”. Τώρα είναι πιο πιθανό να τα τιμήσω. Φυσικά, δεν αναφέρομαι σε πράγματα που είναι με κάποιο τρόπο επιβλαβή για άλλους ανθρώπους, απλά στις παραξενιές της ζωής. Είμαι έτοιμη τώρα να προσέξω τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι διαπραγματεύονται τις ζωές τους και να εξερευνήσω την ιστορία τους και τι σημαίνουν για τους ανθρώπους. Θεωρώ ότι αυτές είναι πολύ ενδιαφέρουσες συζητήσεις.

Τελευταία λόγια

Αυτά είναι όλα! Ελπίζουμε ότι αυτές οι ερωτήσεις και απαντήσεις να ήταν χρήσιμες. Είναι μεγάλο ζήτημα αλλά το βρίσκουμε επίσης πραγματικά συναρπαστικό. Οι μεταστρουκτουραλιστικές ιδέες φαίνεται να ανοίγουν νέες δυνατότητες για δημιουργικές μορφές να ακούμε και να εργαζόμαστε με τους ανθρώπους

Για αυτές τις ερωτήσεις και απαντήσεις

Συλλέξαμε αυτές τις απαντήσεις σε κοινές ερωτήσεις για το μεταδομισμό και τη θεραπεία σε απάντηση συχνών αιτημάτων. Η Leonie Thomas, με τη βοήθεια ανθρώπων από τις εκδόσεις του Dulwich Centre, παρήγαγε τις ερωτήσεις και τις έστειλε σε έναν αριθμό θεραπευτ(ρι)ών. Ένας αριθμός συζητήσεων έγιναν επίσης εδώ στο Dulwich Centre. Οι απαντήσεις συνδυάστηκαν και ένα πρόχειρο άρθρο κυκλοφόρησε σε ευρεία κλίμακα για περαιτέρω συζήτηση και βελτίωση.

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να αναγνωρίσουμε τη συμβολή των ακόλουθων ανθρώπων που συμμετείχαν στην παραγωγή αυτού του άρθρου: Leonie Thomas, Bec Gooden, Gene Combs, Susanna Chamberlain, Michael White, Helen Gremillion & Kiwi Tamasese. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ειδικά τον David Denborough για το ρόλο που έπαιξε στη συνάθροιση αυτών των συμβολών.

Περαιτέρω διάβασμα

Burr, C. (1995) *An Introduction to Social Construction*, London: Routledge

Foucault, M. (1980) *Power/Knowledge: Selected Interviews and other writings 1972-1977* (ed. Colin Gordon), New York: Pantheon

Weedon, C. (1987) *Feminist Practice & Poststructuralist Theory*, Oxford: Blackwell.

Μετάφραση: Γιώργος Κεσίσογλου